

Sivistysvaliokunta

Asia: Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta

Viite: HE 177/2022 vp

Sivistystyönantajat ry (myöhemmin Sivista) lausuu sivistysvaliokunnalle kunnioittavasti hallituksen esitykseksi laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta. Sivistan jäsenistöön kuuluu noin 30 yksityistä varhaiskasvatustoimijaa, joista suurin osa on yhdistysmuotoisia.

Esityksessä ehdotetaan tasa-arvosuunnitteluvuorojen laajentamista koskemaan myös varhaiskasvatusta. Lisäksi sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisyä koskeva tasa-arvolain säännös laajennettaisiin koskemaan varhaiskasvatusta.

Sivista pitää tärkeänä ehdotuksessa määriteltyjä tavoitteita sukupuolten tasa-arvon edistämisestä ja sukupuolten moninaisuuteen liittyvän syrjinnän ennaltaehkäisystä niin, että kaikki lapset sukupuolesta riippumatta huomioidaan varhaiskasvatuksessa. Niin ikään Sivista katsoo, että varhaiskasvatustajien osaaminen tasa-arvotemoissa on ensiarvoisen tärkeää, jotta jokainen lapsi ja nuori saa kasvaa ja oppia turvallisessa ympäristössä omana itsenään, omia yksilöllisiä valintojansa tehden.

Sivista katsoo, että varhaiskasvatustoimijoilla on jo nyt laajat suunnitteluvuorot sekä tasa-arvon että yhdenvertaisuuden edistämisen osalta. Varhaiskasvatustalaki velvoittaa sekä kunnallisia että yksityisiä varhaiskasvatustoimijoita edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Se on myös lakisääteisesti kiinteä osa varhaiskasvatussuunnitelmia. Lisäksi yksityinen varhaiskasvatustoiminta on tarkkaan valvottua. On tarkkaan punnittava, toisiko mahdollinen laajennus lisäarvoa tasa-arvon edistämiseen varhaiskasvatuksessa, vai olisiko pääasiallinen vaikutus lisääntynyt hallinnollinen työ. **Sivista katsoo, että nykyisten suunnitelmien sisältöjen kehittäminen sekä erilaisten toimintamallien luominen varhaiskasvatuksessa tehtävän tasa-arvotyön tukemiseksi olisi suunnitteluvuorojen laajentamista vaikuttavampi keino vahvistaa edellytyksiä tasa-arvon edistämiseksi.**

Sekä tasa-arvo- että yhdenvertaisuussuunnittelun veloitetta on esitetty laajennettavan varhaiskasvatukseen. **Sivista pitää virhearviona sitä, että esityksessä todetaan, että lisävelvoitteen säätämisen ei arvioida aiheuttavan lisäresurssitarvetta varhaiskasvatuksen henkilökunnan osalta.** Vastaavasti on todettu myös valmisteilla olevassa varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuussuunnitteluvuoroa koskevan esityksen perusteluissa. Pahimmillaan resurssiton lisävelvoite johtaa juuri epätarkoituksenmukaiseen suunnitelman laatimiseen pelkästään säädetyn vuorojen toteuttamiseksi, ei aitoon tasa-arvon edistämiseen. Ehdotusten yhteisvaikutus tulisi myös ottaa huomioon. **Huomioon tulee ottaa myös varhaiskasvatuksen tiukat henkilöstömitoitukset, jotka antavat varhaiskasvatuksen järjestäjille varsin vähän liikkumavaraa uusien tehtävien hoitamisessa.**

Tasa-arvovaltuutettu on viimeisimmässä kertomuksessaan eduskunnalle tuonut esille tarpeen lisätä ohjausta ja oppaita varhaiskasvatuksen tasa-arvotyön tueksi. Sivista kannattaa tätä ja katsoo, että **uusien säädösten sijaan varhaiskasvatustoimijat hyötyisivät enemmän toimintamalleista, joita olisi helppo hyödyntää arjen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistyössä, johon jo nykyinen laki velvoittaa.** Asiakirjaa olennaisempaa ovat aidot ja vaikuttavat toimenpiteet sekä yhdenvertaisuuden että tasa-arvon vahvistamiseksi. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksessa eduskunnalle yhdenvertaisuusvaltuutettu puolestaan käsittelee nykyisiä haasteita viranomaisten yhdenvertaisuussuunnittelussa ja tuo esille, miten

suhtautuminen yhdenvertaisuussuunnitteluun typistyy veloitteeksi laatia yksittäinen suunnitteluasiakirja. Yhdenvertaisuusvaltuutettu myös toteaa, että näiden suunnitelmien kirjaukset ovat usein ympäröiväisiä. Alan rekrytointitilanteen vuoksi on erittäin tärkeää, että erityisesti varhaiskasvatuksessa henkilöstön voimavarat eivät kohdistu pahimmassa tapauksessa epätarkoituksenmukaiseen hallinnolliseen prosessiin. Sivista pitää hyvänä, että vuosittaisen päivitysveloitteen sijaan suunnitelmaa on mahdollista päivittää kolmen vuoden välein. Vuosittainen päivitysveloite olisi liian tiheä rytmi – pikemminkin tasa-arvon edistämiseen tähtäävien toimenpiteiden tulisi olla pitkäjänteisiä.

Sivista katsoo, että varhaiskasvatuksen järjestäjälle tai palveluntuottajalle tulee resursoida mahdollisesta uudesta tehtävästä aiheutuvat kustannukset. Lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa todettiin taloudellisia vaikutuksia vielä arvioitavan. Nyt esityksessä arvioidaan, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia ensimmäistä kertaa laadittaessa niiden laatimiseen käytettäisiin kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa aikaa 2 tuntia, perhepäivähoidon osalta 2,5 tuntia ja avoimen varhaiskasvatuksen osalta 2,5 tuntia. Tasa-arvosuunnitelman osuudeksi tästä lasketaan noin puolet. Suunnitelmaa päivitettäessä aiheutuvat kulut arvioidaan olevan suuruudeltaan 1/3 suunnitelmia ensikertaa laadittaessa aiheutuvista kuluista. Näin ollen tasa-arvosuunnitelman päivittämisen arvioidaan vievän päiväkodeissa noin 20 minuuttia. **Sivista katsoo, että resurssitarve ei ole realistisesti arvioitu, sikäli kun tavoitteena on luoda aidosti osallistava päiväkodin yhteinen prosessi.** Vaikuttaa ilmeiseltä, että vähäisen resursoinnin myötä suunnitteluveto typistyy veloitteeksi laatia suunnitelma tasa-arvon vahvistamisen sijaan.

Lopuksi Sivista toteaa, että **mikäli erillisen suunnitteluvetoa säätämisen kanssa edetään, tulisi suunnitelma olla mahdollista toteuttaa osana esimerkiksi paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa tai yksityisen toimijan oma-avontasuunnitelmaa.** Sivista katsoo, että muusta toiminnan ohjauksesta erillinen dokumentti voi jäädä irralliseksi osaksi päiväkodin arkea. Ensisijaisesti Sivista kuitenkin katsoo, että seuraava esityksessä mainittu vaihtoehtoinen toteutustapa olisi tarkoituksenmukaisin: ”mikäli hallitusohjelman kirjausta ei toteutettaisi tasa-arvolakia muuttamalla, on toteuttamiskeinoiksi ehdotettu myös esimerkiksi varhaiskasvatustilain muuttamista ja varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden täydentämistä. Varhaiskasvatustilain ja varhaiskasvatussuunnitelmien perusteisiin sisältyy jo tällä hetkellä tasa-arvon edistämisen tavoitteita.” Sivista katsoo, että tämä paitsi kytkisi tasa-arvotyön kiinteämmäksi osaksi varhaiskasvatuksen toimintaa, myös selkeyttäisi varhaiskasvatustoimijoiden ohjausta, kun veloitteet olisi kuvattu yhdessä laissa.

Helsingissä 26.9.2022

Sivistystyönantajat ry

Heikki Kuutti Uusitalo, johtaja

Annakaisa Tikkinen, elinkeinopoliittinen asiantuntija
annakaisa.tikkinen@sivista.fi, puh. +358403566082

Sivistystyönantajat edustaa 340 koulutus- ja tutkimusalan sekä kasvatus- ja kulttuurialan työnantajaa. Jäsenemme palveluksessa on noin 60 000 palkansaajaa. Olemme Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n jäsen.